

Motion till riksdagen 2021/22:3806

av **Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)**

En värdig funktionsrättspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS ursprungliga intentioner i ett första skede ska upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personkretsarna i LSS bör utgå från behov och inte diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordningsbestämmelserna måste ses över och göras mer flexibla och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten snarast måste ges ett helhetsansvar för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som efter den nya tillämpningen av lagen fick beslutet kraftigt sänkt eller indraget ska få sin sak prövad på nytt och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de samhällsekonomiska effekterna av LSS-insatserna samt konsekvenserna för andra stödssystem och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt ta fram en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för assistansersättningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en höjning av schablonen för timersättningen motsvarande löneutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av hur kommuner tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken om förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att få sin LSS-insats medflyttad vid flytt till annan kommun och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att habiliteringsstöd även ska gälla för beslut om daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att fastställa en tvingande lägsta ersättningsnivå för deltagande i daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att assistansberättigade ska kunna ha med sin assistent vid sjukhusvistelse om behov föreligger och ersättas för detta av Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera ett nytt system för tvåårsomprovning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ett generellt omprovningsstopp som inkluderar även de med kommunalt beslutad assistans och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de grundläggande behoven samt att dessa bör tydliggöras i lag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste förtydligas vad begreppet föräldraansvar avser och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett likvärdigt och utökat anhörigstöd i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en samordnande funktion för familjer med ett eller flera barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för daglig verksamhet och dess ersättning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett system med skyddsnet för de som råkar ut för skador på daglig verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa någon form av flexjobb för den som har väsentligt eller permanent nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Samhall ska återgå till sitt kärnuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att underlätta för personer i behov av teckentolk att komma in på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibla insatser för att personer i behov av teckentolk ska få eller kunna behålla ett arbete och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa rätten till personlig assistans för det grundläggande behovet kommunikation och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet för hjälpmedel måste ses över och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till hjälpmedel även ska avse fritiden och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel enligt en nationell prissättningsmodell och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten och förutsättningarna för ett ersättningssystem där personer med funktionsnedsättning kan kompenseras för merkostnader i samband med idrottsutövande och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa ett nationellt kompetenscenter där expertkunskap om avancerade hjälpmedel och barns hjälpmedelsbehov samlas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att färdtjänstlagen måste kompletteras med ett syfte där det tydligt framgår att färdtjänsten ska göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att få bosätta sig, arbeta, studera och ha en aktiv fritid och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att färdtjänstlagen bör kompletteras så att resenären har rätt att göra korta uppehåll under resan och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstadga rätten till färdtjänst i annan kommun och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regleringarna av färdtjänst bör återföras till socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa fritt antal färdtjänstresor i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att barn under 18 år alltid utan kostnad ska kunna vara medresenärer i färdtjänst och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bilstöd för specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka regelverket för bilstöd till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort åldersgränsen för bilstöd och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att se över utformningen av LSS-insatser för att säkerställa att de bedöms likvärdigt över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en förteckning över vilken samhällsviktig information som ska vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningssystemet för assistansersättning via kommunerna bör ses över så att det ser lika ut i hela landet och ligger i nivå med Försäkringskassans lägstanivå och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen bör förtydligas så att det framgår att skolor ska ha grundläggande fysisk tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innefatta kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ifall det behövs ett förbättrat regelverk för stöd och särskilt stöd till skolorna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över inkluderingstanken i skolan och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever med funktionsnedsättning måste få större delaktighet i idrott och hälsa i skolan och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sträva efter att tillgängliga träningsanläggningar finns spridda geografiskt över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid all nybyggnation och renovering av befintliga idrottsanläggningar säkerställa tillgängligheten och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att frånta läkare legitimationen vid medvetet fusk och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdrag ur belastningsregister ska vara obligatoriskt för personliga assistenter vid nyanställning och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdrag ur belastningsregister ska vara obligatoriskt för gode män och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att implementera en utbildning för gode män och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning till svensk lag och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunerna fullföljer sina skyldigheter med det förebyggande arbetet kring våld mot funktionsnedsatta och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Målet för funktionshinderspolitiken är att personer med funktionsnedsättning ska ha likvärdiga levnadsförhållanden med övrig befolkning. De ska få det stöd som behövs och ges möjligheter till goda levnadsvillkor. Staten, regionerna och kommunerna har ett gemensamt ansvar för att erbjuda metoder som gör funktionsvariationer överkomliga oavsett var i landet du bor. För att kunna ta del av samhällets tjänster krävs det, utöver valfriheten, också ökad tillgänglighet till lokaler, byggnader, utemiljö och information.

Dagens svenska funktionsrättspolitik grundar sig bland annat på FN:s resolution om de mänskliga rättigheterna från 1948 och på FN:s Agenda 22 från 1993. Resolutionen om mänskliga rättigheter slår fast alla människors lika värde. Agendan består av tjugotvå standardregler om staternas ansvar gentemot människor med olika funktionsnedsättningar.

Lagen om stöd och service (LSS) är en rättighetslag som innebär att en person ska få tillgång till någon av de insatser som lagen erbjuder så länge individen uppfyller de kriterier för behov som lämnas inom lagens ramar. LSS, och framför allt assistansreformen, har blivit en frihetsreform som förbättrat livskvaliteten för många i behov av stöd och hjälp. Det är oroväckande att LSS ursprungliga intentioner, vad gäller personlig assistans, förefaller ha urgröpts genom illa förd politik, där besparingar görs inom assistansen för att klara en flyktingkris, där uppmaningen via regleringsbrev till Försäkringskassan är att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen, och inte minst genom begränsande domar. De snäva tolkningarna av domarna är oförenliga med LSS ursprungliga intentioner och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I konventionen fastslås rätten till självbestämmande och rätten att kunna delta i samhället. Sverige, som ratificerat FN:s konvention, har ett ansvar för att se till att rättigheterna i konventionen också uppfylls. Det yttersta ansvaret ligger hos regeringen och det är regeringen som måste se till att konventionen följs. Konventionen säger att personer med funktionsnedsättningar ska ha tillgång till olika former av samhällsservice, som ger ett nödvändigt stöd för att förhindra utanförskap och avskildhet från samhället. Trots detta nekas i dag allt fler personer rätten till stöd på grund av de regler och riktlinjer som nu blivit praxis, som en följd av regeringens nedmontering av reformen. Funktionshinderpolitikens målsättning, delaktighet på lika villkor, har i praktiken bytts ut mot ekonomiska mål, med tragiska konsekvenser. Det finns ett stort behov av att stärka rätten till assistans.

Regeringen har tillsatt en utredning och utredningens förslag är nu ute på remiss. Utredningens förslag är mycket bra och vi förutsätter att regeringen just nu jobbar hårt för att genomföra förslagen. Utredningen har sett över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser, analyserat och gett förslag på hur rätten till personlig assistans för hjälp med tillsyn kan stärkas och gjort en översyn av hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaldas av. Dessa är viktiga frågor som Sverigedemokraterna lyft sedan tidigare. Utredningen föreslår bland annat två nya grundläggande behov och en fast schablon för tid som dras av för föräldraansvar, samt en egenvårdslag och möjlighet för assistansanordnare att efter avtal utföra sjukvårdsinsatser. Utredningen lyfter också att många med omfattande behov, varav en hög andel är barn, har ramlat ur den personliga assistansen och att rätts-säkerheten för barn som behöver personlig assistans är urholkad.

Det är stora, tidigare påtalade, brister som nu har lagts på bordet. Nu krävs ett snabbt agerande för att alla de som idag inte får den assistans de behöver, ska få det. Cirka

2 000 fler personer, varav 800 barn, bedöms bli berättigade till personlig assistans om utredningens förslag genomförs.

Utredningens förslag är mycket bra och medför en starkare rätt till personlig assistans. Det är förslag som skulle ha behövt bli till verklighet för länge sedan, och får därför inte dras i långbänk ytterligare.

Begreppet funktionsvariation innebär att alla människor har en egen uppsättning förmågor, oförmågor, styrkor och svagheter. Funktionsvariationer är avvikelser från normen gällande fysisk, psykisk eller kognitiv funktion. Ibland innebär funktionsvariationer också funktionsnedsättning, men inte alltid. Vi har i denna motion till största del använt oss av begreppet funktionsnedsättning men är fullt medvetna om de olika variationer som finns.

Assistansersättning och LSS

Sverigedemokraterna har starkt motsatt sig sparkraven inom LSS, och uppenbarligen behöver LSS ändras och förtydligas för att stoppa de kraftiga inskränkningar som pågått de senaste åren. Det är viktigt att i ett första steg upprätthålla LSS ursprungliga intentioner, före prejudicerande domar och regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan förändrade situationen. Vidare bör personkretsarna utgå från behov och inte diagnoser. Vad som är goda levnadsvillkor är individuellt och insatserna bör inte standardiseras på det sätt som sker idag.

Europeiska kommissionen lämnade den 13 december 2016 ett förslag på ändrade samordningsbestämmelser, COM (2016) 815 final. Mot bakgrund av att kommissionen lämnat ett förslag till ändrade samordningsbestämmelser lämnades ett tilläggsuppdrag till LSS-utredningen. Insatser enligt LSS omfattas inte av samordningsbestämmelserna, men det gör assistansersättningen som där samordnas som en så kallad vårdförmån. Det finns en diskussion om huruvida förmånen kan ses som en kontantförmån. Det är viktigt att samordningsbestämmelserna ses över och görs mer flexibla.

Det delade huvudmannaskapet mellan kommun och stat kan många gånger vara ett problem, där det i vissa fall gjorts helt olika bedömningar beroende på huvudman, men också beroende på kommun när det gäller en persons rätt till assistans och assistansersättning. Bedömningarna har uppfattats som väldigt rättsosäkra och de olika utfallen har lett till oro och osäkerhet hos de sökande och också till misstro mot hela systemet. Sverigedemokraterna har under många år drivit frågan om ett statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen.

Insatsen personlig assistans är för tillfället akut hotad på olika sätt. Därför är det angeläget att staten tar hela ansvaret. Det skulle ge mer jämlika bedömningar och förhindra kostnadsövertäckningen till kommunerna. Det är lättare för en statlig aktör att göra likvärdiga bedömningar än för 290 kommuner. Det har riktats ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en utredning som har ett statligt helhetsansvar för personlig assistans som mål. Det finns en tydlig majoritet i riksdagen för en sådan modell, så nu är det upp till regeringen att säkerställa hur man på bästa sätt kan föra över ansvaret för assistansen till staten. Frågan gäller inte om det ska göras, utan hur det på bästa sätt kan göras.

Det är viktigt att de personer som efter den nya rättstillämpningen av lagen fick beslutet om kraftigt sänkt eller indraget stöd eller helt blev utan assistans ska få sin sak prövad på nytt.

Assistansen kan ersätta andra insatser med tillhörande kostnader, vilket gör att man inte generellt kan tala om att ett ökat antal timmar inom LSS är kopplat till en kostnadsökning, utan man måste se det ur ett helhetsperspektiv. De samhällsekonomiska effekterna av insatserna med LSS bör utredas, och konsekvenserna för andra stödsystem för den enskilda, men också för anhöriga, bör särskilt belysas.

Varje beviljad assistanstimme ersätts med ett schablonbelopp. Regeringen fastställer schablonbeloppet årligen och i år höjer regeringen schablonen med 1,5 procent. De senaste åren har personliga assistenter haft en årlig löneökning på cirka 2,2 procent, medan schablonbeloppet endast räknats upp med 1,5 procent. Schablonbeloppet går således inte hand i hand med övrig kostnads- och löneutveckling. Det är problematiskt att ersättningen inte räknas upp i takt med övriga kostnads- och löneökningar, då de senaste årens uteblivna höjningar motsvarar ungefär 20 kronors underfinansiering. Det glapp som uppstått under dessa år måste minska i snabbare takt för att säkerställa att det går att bedriva personlig assistans på ett tryggt och säkert sätt och med ingångs- och lönenivåer som är rimliga.

Regeringens tillfälliga höjning med 3,5 procent för år 2021 är långtifrån tillräcklig för att reparera skadan som de senaste årens underfinansiering av den personliga assistansen har inneburit. Höjningen var enligt regeringens budget till för att förbättra såväl möjligheterna till god kvalitet i insatsen som arbetsvillkoren för assistenterna. Trots detta väljer regeringen i årets budget att återgå till 1,5 procents höjning och väljer istället att kalla förra årets höjning för coronarelaterad. Uppräkningen av schablonen fortsätter därför att inte gå hand i hand med löneutvecklingen och övriga allmänna kostnadsökningar i samhället. Detta innebär bland annat att ersättningen inte täcker de ökade kostnaderna för assistenter med mera, samt att underfinansieringen fortsätter att urholka assistansen. Långsiktiga förutsättningar måste skapas och därför menar vi att en fastställd årlig höjning av schablonen motsvarande kostnads- och löneutvecklingen som ett minimum är befogad och att en lämplig beräkningsmodell för detta bör tas fram. En höjning av schablonen för timersättningen motsvarande löneutvecklingen är akut och väl befogad.

Att leva med mycket låga inkomster påverkar levnadsförutsättningar och inskränker den personliga friheten. När en person med funktionsnedsättning bor i en bostad med särskild service enligt LSS, minskar valfriheten när det gäller bostadsläge och pris, eftersom personen är beroende av de sociala ersättningsystemen för sin försörjning. Detta kan se olika ut i olika delar av landet och därför är det viktigt med en översyn av hur kommunerna tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken om förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen.

Personer med funktionsnedsättning eller annan funktionsvariation ska också ha samma möjligheter att flytta till en annan kommun som vilken person som helst, oavsett om det handlar om att man vill flytta närmare en familjemedlem eller för att arbeta eller studera. Det ska vara självklart att en person som flyttar från en kommun till en annan ska ha möjlighet att få sin LSS-insats medflyttad utan ny prövning.

Det finns flera skäl till att personer med funktionsnedsättningar har sämre ekonomi än den övriga befolkningen. Många har lägre utbildningsnivå och är ensamboende, vilket påverkar den ekonomiska situationen negativt. Andra faktorer som belastar ekonomin är möjlighet att arbeta heltid, fördyrande levnadskostnader för hjälpmedel, medicin, kost etc.

Habiliteringsersättning på lika villkor

Habiliteringsersättning är en ersättning kommuner kan välja att betala ut till personer som deltar i daglig verksamhet enligt LSS. Hur mycket kommunerna betalar är olika. Vissa betalar inget alls. Den gemensamma nämnan är dock att ersättningen genomgående är skamligt låg och borde höjas. Regeringen har ekonomiskt uppmuntrat kommunerna att införa och höja ersättningen för daglig verksamhet men några kommuner har ändå inte valt att söka pengarna eftersom de inte vet om stödet bara gäller för i år eller om de kommer att kunna söka stöd även åren efter. En del kommuner vill inte införa någonting för att sedan behöva ta bort det. Bidraget omfattar idag inte personer som deltar i daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen, och detta skapar stor orättvisa mellan personer som utför samma arbete på samma arbetsplats. För Sverigedemokraterna är det självklart att habiliteringsstödet även ska omfatta beslut om daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen. Regeringen bör också verka för ökad enhetlighet vad gäller ersättningen, genom att fastställa en skälig, lägsta ersättning som är tvingande för kommunerna att förhålla sig till.

Assistansersättning vid sjukhusvistelse

När assistansberättigade vårdas på sjukhus är huvudregeln att de inte kan få assistansersättning, enligt Försäkringskassans vägledning. Man kan dock få assistansersättning vid en kortare sjukhusvistelse om det finns särskilda skäl (106 kap. 25 § SFB). Enligt det allmänna rådet till 106 kap. 25 § SFB bör som kortare tid räknas en tid om högst fyra veckor (Riksförsäkringsverkets allmänna råd [RAR 2002:6] om assistansersättning). Däremot om personen är ett barn ska man bedöma om hjälpbehovet under en sjukhusvistelse faller under normalt föräldraansvar.

Det kan bli betydande konsekvenser för den enskilde om man inte beviljas assistansersättning vid sjukhusvistelse. Sjukhuspersonal har ofta alldeles för många patienter och för mycket att göra och det är inte alltid så att de har tid att hjälpa till med till exempel måltider, toalettbesök, förflyttningar eller övriga tidskrävande behov som kan finnas. Assistans som kräver ingående kunskap om den enskilde är ett grundläggande behov enligt LSS. Behovet ”annan hjälp som kräver ingående kunskap” handlar om behov av assistans som inte är rent praktisk, men som behövs för att du ska tillgodose ett grundläggande behov. Det kan handla om kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser, där assistenten måste känna den assistansberättigade väl. Det kan handla om assistans där assistenten använder sin kunskap för att motivera brukaren att äta, klä av eller på sig, sköta sin hygien eller kommunicera. Det kan också handla om assistans för att se till att den assistansberättigade inte skadar sig själv eller andra i form av så kallad aktiv tillsyn av övervakande karaktär.

Det kan också bli förödande konsekvenser för arbetsgivaren, som kan tvingas säga upp assistenterna då ingen timersättning utgår under en sjukhusvistelse, och den enskilde riskerar därmed att stå utan personliga assistenter efter en sjukhusperiod. Det är viktigt för den behövande, med uppbyggda rutiner och samverkan, samt förtroende för en assistent, att detta inte går förlorat i samband med en sjukhusvistelse. Många som är i behov av assistans blir mycket oroliga över detta och kan i vissa fall avstå från nödvändig sjukhusvård av rädsla för att tillfälligt förlora assistansen.

Dagens system är ohållbart även ur ett arbetsgivarperspektiv. I takt med att assistansersättningen försämrats finns ingen marginal kvar för att betala ut lön till assistenter i de

fall då de inte ersätts av Försäkringskassan. Detta kan leda till att mindre assistansföretag eller anordnare väljer att inte ta emot assistansberättigade som ofta kräver vård på sjukhus. Assistansberättigade som har sjukdomar som kräver sjukhusvård och inte blir beviljade assistansersättning under tiden riskerar därför att bli begränsade i valet av assistansanordnare. Detsamma gäller assistansberättigade med allvarliga sjukdomar som har en diagnos som skulle kunna innebära ett förkortat liv. Eftersom Försäkringskassan inte betalar ut assistansersättning när den assistansberättigade avlider, blir många mindre assistansanordnare tvungna att neka brukare med sådana diagnoser assistansuppdrag. De har helt enkelt inte råd att klara ett större bortfall av assistansersättning samtidigt som de har löneutbetalningar upp till en månad för den avlidna brukarens personliga assistenter.

Gällande barn med assistansersättning, beviljas inte assistansersättning vid sjukhusvistelse, utan Försäkringskassan hänvisar till föräldraansvaret. Alla barn som hamnar på sjukhus behöver sina föräldrars stöd under tiden de är där, men risken att bli av med sina assistenter eller nekas avtal med assistansanordnare på grund av höga assistanskostnader på samma sätt som vuxna. För barn som har föräldrar anställda som assistenter ”dubbelstraffar” Försäkringskassan föräldrarna då de inte heller får ta ut vab under tiden barnen är inlagda på sjukhus. LSS-utredningen berörde inte frågan trots att de uppmärksammades på den. Det behövs således en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse, ett ansvar som åligger regeringen, och det bör göras skyndsamt. Det är viktigt att en assistansberättigad ska kunna ha med sin assistent vid sjukhusvistelse om behov föreligger och ersättas för detta av Försäkringskassan.

Tvåårsomprövningar av assistansersättning

Alla beslut om assistansersättning ska omprövas efter två år för att avgöra om behoven fortfarande kvarstår. Just nu är tvåårsomprövningarna frysta efter stora påtryckningar från Sverigedemokraterna och andra partier. Sverigedemokraterna menar att omprövningarna inte ska återinföras förrän nödvändiga lagändringar, som säkerställer att samtliga grundläggande behov anses vara assistansgrundande i sin helhet, har gjorts.

För oss är det viktigt att regeringen implementerar ett nytt system där också vissa undantag kan göras, innan omprövningarna åter träder i kraft. För en del funktionsnedsättningar, som förbättras och blir mindre begränsande med tiden, kan tvåårsöversyn vara berättigad, men inte för alla. Vid en del typer av medfödda funktionsnedsättningar är det snarare onödigt byråkratiskt och dessutom förnedrande för individen att minst vartannat år gå igenom och redovisa alla sina behov på nytt. Ett bättre och mer humant sätt vore att endast behöva redovisa de eventuella förändringar som skett, och med ett tidsintervall som tar hänsyn till omfattningen av och förutsättningarna för eventuella förändringar. Ett sådant system skulle skapa större trygghet och långsiktighet, då behoven inte behöver omprövas från grunden, utan bara utifrån de förändringar som har skett. Personer som har kommunalt beslutad assistans omfattas idag inte av omprövningsstoppet och lever därför med en ständig oro att förlora sin rätt vid kommande prövning. Regeringen bör skyndsamt vidta åtgärder för att möjliggöra ett generellt omprövningsstopp som inkluderar även de med kommunalt beslutad assistans.

Översyn av grundläggande behov

Det behövs en översyn av de grundläggande behoven, utan att de värderas eller ställs mot varandra. Idag beviljas personlig assistans endast om den enskildes hjälpbehov uppgår till ett visst antal timmar. Den enskilde ska på grund av sin funktionsnedsättning ha ett hjälpbehov för att kunna sköta sin personliga hygien, måltider, på- och avklädning, kommunikation eller behöva hjälp som förutsätter ingående kunskap om den enskilde. Hjälpbehoven ska idag vara av mycket personlig karaktär, det vill säga integritetsnära. Den 1 juli 2020 ändrades lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt socialförsäkringsbalken, SFB. Ändringarna innebar att alla delar av hjälpen med andning och sondmatning kan ge rätt till assistans. Sverigedemokraterna har kämpat länge för detta och ser det som en självklarhet. Lagens ursprungliga intentioner måste upprätthållas. Lagändringen innebär också att hjälp som ingår i normalt föräldraansvar kan ge rätt till assistans för just andning och sondmatning. Det måste säkerställas att föräldraansvaret inte blir för stort. Därför välkomnar vi också förslagen i utredningen ”stärkt rätt till assistans”. Vi menar däremot att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och inte värderas eller ställas mot varandra. Så var också de ursprungliga intentionerna med reformen, där det framgår att alla de grundläggande behoven är av mycket personlig karaktär – det vi i dag benämner integritetsnära. Vi måste snarast gå tillbaka till intentionerna och säkerställa att alla grundläggande behov ska anses vara integritetsnära in sin helhet och att det faktiska behovet av hjälp och stöd tillgodoses.

Anhörigstöd

Först och främst ska barn och ungdomar med funktionsnedsättning få det stöd de behöver i form av personlig assistans. Föräldrar till barn och ungdomar är de som ofta tvingas ta ett övermäktigt anhörigansvar när till exempel assistansen dras in. Det bästa anhörigstödet man kan ge föräldrar som är anhörigvårdare är att inte låta föräldraansvaret bli alltför långtgående, vilket det ofta blir då man drar ned på assistansen och andra insatser för barnen och ungdomarna. Föräldrar till funktionsvarierade barn kan behöva få avlastning och stöd ibland för att orka med.

Föräldraansvaret finns alltid där, precis som för alla barn, men det får inte leda till att man inte kan fortsätta att yrkesarbeta, eftersom det ofta kan leda till att familjen får sämre ekonomi och därmed sämre förutsättningar överlag. Det måste bli tydligare vad begreppet föräldraansvar avser så att inte godtycklighet och skillnader råder runt om i landet. Den service och det anhörigstöd som ges ska alltid vara likvärdigt i hela landet. Om familjen så önskar och Försäkringskassans regler uppfylls ska man ha rätt att ha sin förälder som assistent, men det får inte innebära att man inte också ser de anhörigas behov av avlastning ibland.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning riskerar sämre fysisk och psykisk hälsa än andra föräldrar. De är oftare sjukskrivna och skattar sin livskvalitet sämre. Föräldrarna lägger otroligt mycket tid på administration och stöd för barnet och de är oftast tyngda av mängden kontakter med olika myndigheter. Det finns ett stort behov av ett förbättrat stöd i form av en person som kan fungera som spindeln i nätet, en samordnande koordinator. En sådan funktion skulle öka tryggheten och befria föräldrarna från en del av den omfattande administrationen, men också skapa minskad stress och oro och med det också ökad livskvalitet och ökad möjlighet till förvärvsarbete och minskad

sjukskrivning. Den försöksverksamhet med koordinatorstöd för föräldrar som i dag finns, löper ut i december 2021. Sverigedemokraterna menar att det finns all anledning att inte bara fortsätta verksamheten utan också utöka den.

En meningsfull sysselsättning

Daglig verksamhet är en dagtidssysselsättning för personer som har en utvecklingsstörning, autism, övriga neuropsykiatriska funktionshinder eller som fått en betydande och bestående hjärnskada och på grund av detta inte kan yrkesarbeta. Verksamheten ska ge något intressant och meningsfullt att göra under dagtid och ska också bidra till personlig utveckling och främja delaktighet i samhället. En meningsfull sysselsättning utifrån personens specifika förutsättningar, helt enkelt. Insatsen ger också den enskilde rätt till en inledande kartläggning för att fastställa hur verksamheten bäst kan anpassas och utformas utifrån de individuella behoven. Det är viktigt att ha någon form av meningsfull sysselsättning och det vore rimligt att öppna upp för ökade möjligheter att vid behov få ha med sin personliga assistent i daglig verksamhet, om det krävs för att kunna utföra sitt jobb och kunna behålla sin sysselsättning.

Reglerna för daglig verksamhet kan bli mer flexibla och bör ses över. Regeringen bör se över regelverket för daglig verksamhet och dess ersättning. Förutsättningarna för att gå vidare till arbete eller studier tycks vara begränsade för personer med daglig verksamhet. Få kommuner har överenskommelser om samverkan mellan LSS-verksamheter och Försäkringskassan samt Arbetsförmedlingen, och lika få kommuner har skriftliga rutiner för att årligen pröva den enskildes möjligheter till arbete eller praktikplats. I många kommuner är det omöjligt att kombinera daglig verksamhet med exempelvis studier eller praktik. Lika omöjligt kan det ibland vara att prova en annan daglig verksamhet. Detta begränsar starkt den enskildes möjlighet till utveckling utifrån de egna förutsättningarna.

Personer inom LSS är en mycket heterogen grupp. Därför krävs större flexibilitet för att säkerställa allas rätt till livslångt lärande samt för att öppna upp fler alternativ till ett arbete bortom daglig verksamhet för personer som står nära arbetsmarknaden. För denna grupp måste det finnas betydligt mer dynamiska möjligheter att matcha arbetsförmåga mot arbetsmarknaden. LSS-utredningen föreslår att den som beviljas daglig verksamhet ska ha rätt till en inledande kartläggning för att fastställa hur insatsen bäst kan anpassas och utformas utifrån de individuella behoven.

Det är Sverigedemokraternas inställning att daglig verksamhet i högre grad än i dag ska bidra till personlig utveckling och möjligheter att förvärva och upprätthålla förmågor utifrån egna förutsättningar och önskemål.

Eftersom deltagarna i daglig verksamhet inte har ett vanligt lönearbete omfattas de inte av Försäkringskassans ekonomiska skydd i händelse av arbetsskada. I vissa fall kan kommunerna ordna med någon annan form av försäkring. Dessa försäkringar täcker ofta rena traumaskador men inte till exempel förslitningar. Regeringen bör utreda möjligheten att införa ett system med skyddsnet för de som råkar ut för skador som sker på daglig verksamhet.

Ett vanligt reguljärt jobb är inte alltid ett alternativ för den som inte kan arbeta fullt ut, utan den här gruppen behöver flexibilitet. Ett förslag är att se över möjligheten att införa någon form av flexjobb, som är en anställningsform för den som har väsentligt och permanent nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Den som har nedsatt arbetsförmåga kan med ett flexjobb arbeta 100 procent av sin

individuella förmåga och få 100 procent av lönen. Arbetsgivaren betalar endast för den tid som flexjobbaren kan arbeta och staten tillskjuter pengar för resterande del av lönen, så att arbetsgivaren inte ska behöva betala för mer tid än vad flexjobbaren kan bidra med. Flexjobb har funnits i Danmark sedan 1998 och har där fungerat mycket väl. Tanken med flexjobben är att ge ökade möjligheter att komma in på arbetsmarknaden genom att kunna arbeta efter sin individuella förmåga, utan att det ska drabba arbetsgivaren. Regeringen bör se över möjligheterna att införa någon form av flexjobb.

Samhall bildades för att ge personer med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga möjlighet att få meningsfulla jobb. Bolaget ägs till 100 procent av svenska staten och har ett tydligt samhällsuppdrag. Samhalls huvuduppdrag är att skapa utvecklande jobb åt personer med en dokumenterad funktionsnedsättning. Vi befarar att Arbetsförmedlingen till viss del använder sig av Samhall för att få bort nyanlända ur arbetslöshetsstatistiken. Färska siffror från Samhall visar att närmare hälften av bolagets medarbetare idag är utrikes födda eller har utrikes födda föräldrar. Totalt är hela 152 av världens 195 nationaliteter representerade bland Samhalls medarbetare. Att denna grupp skulle utgöra hälften av alla deltagare hos Samhall är helt orimligt. Arbetsförmedlingen använder sig troligen av funktionshinderskoderna på ett för oss högst tveksamt sätt, då bristande kunskaper i det svenska språket inte kan anses vara en funktionsnedsättning. Samhalls kärnuppdrag måste värnas och platserna måste gå till rätt personer. Samhall är inte till för att regeringen ska kunna dölja en misslyckad invandrings- och arbetsmarknadspolitik.

Rätt till teckentolk och tolktjänst

Personer med behov av teckentolk har svårigheter att få arbete utan stöd av någon arbetsmarknadsinsats. Det är nästan dubbelt så vanligt bland hörselnedsatta att ha en högre utbildningsnivå än vad som krävs för yrket, jämfört med övriga befolkningen. Många hörselnedsatta bedöms ha nedsatt arbetsförmåga och får då arbete med lönebidrag, trots att en anpassad arbetsmiljö i många fall förmodligen skulle räcka. Det måste underlättas för funktionsnedsatta personer i behov av tolktjänst att komma in på arbetsmarknaden. De bidrag som i dag finns att söka som arbetsgivare är begränsade och fortfarande administrativt krångliga, och stödet som går att söka från Arbetsförmedlingen är direkt kopplat till utbildning och seminarieverksamhet. Det finns också stöd att söka från regioner, men dessa är endast för tillfällig vardagstolkning. Det finns således ett stort behov av flexibla insatser för att förbättra möjligheten för personer i behov av teckentolk att få eller behålla ett arbete. Vi välkomnar den utredning som nu är tillsatt, "Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet", och kommer att bevaka frågan noga.

Teckenspråksutbildning erbjuds föräldrar som har barn i behov av kommunikation med hjälp av teckenspråk. Vi anser att det är lika viktigt att syskon i en familj där någon kommunicerar med teckenspråk får samma utbildning.

För att må bra och kunna delta i samhället är det viktigt med kommunikation. Personer med olika funktionsnedsättningar hamnar inte sällan i social isolering och exkluderas från sociala sammanhang, inte minst efter en prejudicerande dom i Högsta förvaltningsdomstolen, där tolkningshjälp reducerades för personer med dövblindhet. Effekten av domen blir att personer med dövblindhet blir isolerade och utelämnade i sin kommunikation. Kommunikation är ett av de grundläggande behoven, och därför uppmanar

Sverigedemokraterna regeringen att skyndsamt återställa rätten till personlig assistans för det grundläggande behovet kommunikation.

Likvärdig rätt till hjälpmedel

Många människor behöver under delar av eller hela sitt liv använda sig av olika tekniska hjälpmedel för att kunna ta en aktiv del av livet på samma villkor som andra. Regionernas hjälpmedelscentraler har i många fall ett alltför begränsat sortiment. Genom att införa fritt val som ett komplement till den vanliga förskrivningen av hjälpmedel skapas ökad valfrihet som underlättar vardagen för alla med behov av olika hjälpmedel. Systemet för hjälpmedel måste också ses över, så att fritt val av hjälpmedel införs. Det är också viktigt att rätten till hjälpmedel även avser fritiden. En lämplig myndighet bör ges i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel för att säkerställa att dessa erbjuds på lika villkor och enligt en nationell prissättningsmodell.

Hälsovinsterna med fysisk aktivitet är stora för personer med någon form av funktionsnedsättning och i förlängningen också för samhället i allmänhet. Många idrotter kräver olika former av hjälpmedel eller redskap för att de ska kunna genomföras. Idag är det i de flesta fall individen själv som är ansvarig för finansiering av hjälpmedel för sport- och fritidsaktiviteter. För många innebär det stora kostnader och att idrott på grund av detta istället väljs bort. Dessa merkostnader blir således ett hinder som bland annat kan leda till sämre mående och ökad belastning i vård och omsorg. Regeringen bör därför utreda möjligheten till och förutsättningarna för ett ersättningssystem där personer med funktionsnedsättning kan kompenseras för merkostnader i samband med idrottsutövande.

Nationellt kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel

Att tillgodose barns krav på hjälpmedel är en utmaning. Samtidigt som det ska ge barnet den frihet som ett barn behöver för att utvecklas, ställs höga krav på funktionalitet, hållbarhet, design och teknologi. Detta kräver alldeles särskild kompetens, både vad gäller barns motoriska, sociala och kognitiva utveckling och vad gäller modern teknologi och utvecklingen inom barn- och ungdomskultur. Barn ska ha rätt att få vara barn, med hjälpmedel utvecklade för barn. Undersökningar visar att föräldrar upplever att det saknas spetskompetens och att habilitering och hjälpmedelscentraler inte håller sig à jour med utvecklingen. Därför är det viktigt att utreda möjligheten att införa ett nationellt kompetenscenter där expertkunskap om avancerade hjälpmedel och barns hjälpmedelsbehov samlas.

Färdtjänst

Färdtjänst ska vara en flexibel samhällsservice, så att personer med funktionsnedsättning kan arbeta, vara föräldrar och ha en meningsfull fritid. Utan möjligheter att förflytta sig smidigt till en rimlig kostnad går det inte att vara aktiv och delaktig i samhället.

Tidigare reglerades färdtjänsten i socialtjänstlagen, men 1997 valde regeringen att föra över färdtjänsten till en trafiklagstiftning. Skiftet har inneburit att färdtjänsten inte

längre tar hänsyn till behov och önskemål ur ett individperspektiv, utan snarare ses som ett komplement till allmän kollektivtrafik. Färdtjänst bör inte se som en ersättning för kollektivtrafik, utan ersätter snarare alla andra tänkbara sätt att förflytta sig på.

Färdtjänstlagen måste kompletteras med ett syfte där det tydligt framgår att färdtjänsten ska göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att, precis som alla andra, fritt få bosätta sig, arbeta, studera och ha en aktiv fritid. Lagen bör också möjliggöra att resenären har rätt att göra korta uppehåll under resan för att exempelvis lämna och hämta barn i förskola och skola, hämta paket, smita inom apoteket och liknande. Idag kräver dessa små snabba ärenden nya resebokningar och ytterligare väntetider.

Ytterligare ett sätt att stärka rättighetsperspektivet är att lagstadga rätten till så kallad färdtjänst i annan kommun. Enligt nuvarande lag om färdtjänst ”kan” kommunen bevilja rätt till färdtjänst i annan kommun än den egna, men är alltså inte skyldig att göra det. Rätten till färdtjänst i annan kommun måste skrivas in i färdtjänstlagen.

Färdtjänst saknar flexibilitet på fler områden. Bland annat är det inte möjligt att ta med idrottsspecifika hjälpmedel, som till exempel en extra rullstol.

De flesta kommuner reglerar idag antalet färdtjänstresor som en resenär får genomföra. Resenären blir beviljad ett visst, begränsat antal resor, vilket gör att de tvingas välja och prioritera vilka aktiviteter de ska delta i och tvingas avstå från andra. Antalet beviljade resor styr indirekt hur individen lever sitt liv. Personer som använder färdtjänst till och från skola eller arbete får inte heller åka till annan plats när skol- och arbetsdagen är slut. Det är alltså inte tillåtet att bli avsläppt vid en fritidsaktivitet istället för hemmet.

Vi menar att färdtjänst, som finns till för personer i behov av stöd och hjälp, självklart också ska vara individanpassad så långt det bara går, varför dagens synsätt på färdtjänsten som samhällstjänst för funktionshindrade inte duger. Regleringarna om färdtjänst bör därför återföras till socialtjänstlagen.

För ökad delaktighet, valfrihet och bättre livskvalitet vill vi se en färdtjänst med fritt antal resor, med möjlighet till kortare stopp under resan, upphämtning och avlämning vid annan plats än hemmet, samt att barn under 18 år alltid ska kunna vara medresenärer utan extra kostnad. Kombinationen funktionsnedsättning och föräldraskap måste underlättas. Regeringen bör snarast sätta ner foten i dessa frågor och inte minst ge besked om hur man tänker hantera förslagen som lämnades 2018 i den statliga utredningen ”Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning”.

Bilstöd

Bilstöd är en viktig socialförsäkringsförmån som ska finnas till för funktionsnedsattas rätt att delta i samhället på samma sätt som andra, och möjliggöra ett aktivt och självständigt liv. De som på grund av en varaktig funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand, eller som har svårigheter att använda allmänna kommunikationer, ska kunna ta sig till exempelvis sitt arbete med hjälp av ett anpassat fordon.

I dag kan anpassningsbidrag bara beviljas till fast monterade anordningar på eller ändringar av ett specifikt fordon om anordningen innebär en varaktig förändring av fordonet. Bilbarnstolar kan inte vara fastmonterade eftersom man enligt lag måste förnya och anpassa bilbarnstolar efter barnets ålder och storlek. Bilstödet bör finnas kvar även för specialanpassade bilbarnstolar så att barn med funktionsnedsättning kan färdas säkert. Det är även rimligt att personer över 65 år ska kunna beviljas bilstöd, samt att

stöd bör kunna beviljas för den som har bil men inte kan eller får köra själv. Regelverket för bilstöd behöver således utökas till att även omfatta personer som inte själva kör sin bil och åldersgränsen för bilstöd behöver tas bort.

Ledsagarservice

En kartläggning som Socialstyrelsen har gjort visar att omkring hälften av landets kommuner har begränsningar som rör inom vilket geografiskt område ledsagarservice beviljas. På vissa håll tillhandahålls endast insatsen i den egna kommunen eller närliggande kommuner. I en del kommuner får personer med funktionsvariationer själva stå för extrakostnader i samband med ledsagarservicen, medan andra kommuner beviljar sådan ersättning. Detta gör att det inte blir en likvärdig behandling i landet utan att bostadsorten spelar alltför stor roll när det kommer till vilken hjälp och ersättning man får. Regeringen bör se över utformningen av LSS-insatserna för att säkerställa att regelverket bedöms och tillämpas likvärdigt över hela landet.

Information och delaktighet

Utifrån ett demokratiperspektiv är det viktigt att funktionsnedsatta får tillgång till det medieunderlag som på senare år växt, till exempel inom webb-tv. Det är problematiskt om en partiledardebatt inför en valrörelse inte är tillgänglig för personer som har hörselnedsättning eller annan funktionsnedsättning. Det är självklart inte möjligt att göra allt material tillgängligt för samtliga medborgare, men det är viktigt att en översyn görs i takt med medielandskapets förändring. Det bör tas fram en förteckning över samhällsviktig information som bör vara tillgänglig för så stor del av befolkningen som möjligt utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Rätten till valfrihet för brukare

Personer med ett assistansbehov som överstiger 20 timmar per vecka för grundläggande behov får hjälp med detta via Försäkringskassan, medan personer vars behov inte överstiger 20 timmar per vecka får denna hjälp via kommunen. Kommunerna sätter då själva beloppet för timersättning. Detta leder inte sällan till att timersättningen är för låg och inte räcker till att anlita någon annan assistans än den kommunen erbjuder. Således sätts valfriheten ur spel. Ersättningssystemet för kommunerna bör ses över så att det ser lika ut i hela landet och ligger i nivå med Försäkringskassans lägstanivå. Det är viktigt att det finns en valfrihet för assistansberättigade så att de själva har möjlighet att välja vem de vill ha som personlig assistent. Det tål att åter nämnas att i FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning fastslås rätten till självbestämmande och rätten att kunna delta i samhället. Regeringen har ett ansvar att se till att rättigheterna i konventionen också uppfylls.

Funktionsrätt i skolan

Alltför många skolor har fortfarande bristande fysisk tillgänglighet, och många unga med funktionsnedsättning kan på grund av otillgängliga lokaler inte gå i önskad skola. När möjligheten att välja skola begränsas minskar möjligheten att tillgodogöra sig

undervisning och att vara socialt aktiv. Skollagen bör förtydligas så att det framgår att skolor ska ha grundläggande fysisk tillgänglighet. Det är också viktigt att alla lärare har grundläggande kunskaper om arbetet med elever med olika typer av funktionsvariationer. Detta bör även omfatta rektorsutbildningen. Det behövs även ett förbättrat regelverk för särskilt stöd till skolorna. En elevs behov av stöd och hjälp måste utredas skyndsamt om läraren eller föräldern anmäler ett behov till rektorn. Det finns även ett behov av att se över inkluderingstanken, där alla elever ska lära sig samma sak, på samma tid och i samma klassrum. Det har framhållits en rädsla för att barn med olikheter och svårigheter ska exkluderas och därför har specialklasser och speciallärare sållats bort. Klassläraren har istället tvingats hantera alla barn, oavsett förutsättningar, vilket inte varit rättvist för någon, och det drabbar inte minst barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Inkludering har lett till exkludering för många elever, som blir utan extra stöd och hjälp i storklass, vilket i sin tur resulterar i att de inte klarar av skolan.

Fritid och hälsa

Deltagandet i ämnena idrott och hälsa i skolan är i genomsnitt lägre bland barn och unga med funktionsnedsättning, jämfört med andra barn. När man har en funktionsnedsättning blir den fysiska aktiviteten mycket viktigare, eftersom man många gånger belastar kroppen ojämnt eller kan ha ett annat rörelsemönster. Därför måste möjlighet ges till bättre delaktighet i ämnet idrott och hälsa i skolan.

I artikel 9 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning behandlas specifikt frågan om tillgänglighet, som till exempel rätten till fri rörlighet och deltagande i samhälls- och kulturlivet. Om samhällets stödinsatser begränsar möjligheten till idrottande blir det svårt för den enskilda individen att själv skapa de förutsättningar som behövs.

Flertalet rapporter genom åren har visat att personer med funktionsnedsättning mår sämre än befolkningen i övrigt. Det är också välkänt att fysisk aktivitet leder till många hälsovinster för utövaren. Personer med funktionsnedsättning är en grupp som kan få särskilt stora hälsovinster av en lyckad folkhälsopolitik, inte minst för att upprätthålla den rörlighet som finns men också för att skapa ett större socialt nätverk och känna självständighet och ökat självförtroende. Därför är parasporten en oerhört viktig del i att erbjuda fysisk aktivitet och idrott i ett socialt sammanhang, på lika villkor. Många personer med funktionsnedsättning upplever dock tyvärr träning som en börda, och varje träningstillfälle blir istället en utmaning redan innan träningen ens har påbörjats. Det kan handla om brister i idrottslokalens tillgänglighet såväl som att de stödinsatser som finns inte är individanpassade. Samhället måste därför sträva efter att tillgängliga träningsanläggningar finns spridda geografiskt över hela landet och att, vid all nybyggnation och renovering av befintliga anläggningar, säkerställa tillgängligheten.

Ett rättssäkert system

Bedrägerierna med ersättning från Försäkringskassan, inte minst inom LSS, har de senaste åren varit omfattande. Detta tar inte bara resurser från dem som har ett verkligt behov och som behöver samhällets stöd, utan det urholkar också förtroendet för myndighetsutövningen. För att få ersättning från LSS eller sjukförsäkringen behövs läkarintyg. Läkare som medvetet skriver falska läkarintyg bör inte längre få arbeta som

läkare och ska därför fräntas sina läkarlegitimationer. Regeringen måste se över gällande regelverk för läkarlegitimationer.

Den som får personlig assistans är sårbar och utlämnad och för att garantera patient-säkerheten ska ett utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning av personliga assistenter vara obligatoriskt. Brukare ska alltid känna sig trygga, och för att garantera patient-säkerheten ska personer som är dömda för vissa typer av brott inte ges anställning som personlig assistent. Riktlinjer för detta bör tas fram och borde också omfatta gode män. En obligatorisk utbildning och ett kontrollsystem för gode män bör implementeras för att ytterligare öka rättssäkerheten och tryggheten.

Sverige har i decennier haft ett väl utbyggt välfärdssystem, vars yttersta uppgift är att tillfälligt eller långvarigt stötta människor som av olika anledningar behöver ekonomiskt stöd under livets olika faser. Välfärdssystemets tillit bygger dels på medborgarnas respekt för systemet, dels på att utbetalningar från systemet inte hamnar i orätta händer. Det bör alltså ligga i både medborgarnas och politikernas intresse att det finns ett stort fokus på att minska bidragsfusk och organiserad brottslighet kring vårt gemensamma välfärdssystem.

Syftet med Sveriges välfärdssystem är att förse personer som är berättigade till det, en trygg ekonomisk situation, däribland våra äldre, sjuka, personer med funktionsnedsättning och barnfamiljer. Under åren har de som lämnat oriktiga uppgifter vid ansökan om bidrag ökat och antalet inkomna brottsmisstankar har ökat avsevärt. Det finns dessutom ett stort mörkertal. Detta visar på att legitimiteten i välfärdssystemet är skadad och att systemet är synnerligen sårbart.

Idag har vi ett system som saknar kontrollfunktioner och som därmed inbjuder till fusk. Det finns stora resursbrister hos brottsbekämpande myndigheter. Idag talas det allt mer om klaner som väljer att stå utanför samhället och ägna sig åt organiserad ekonomisk brottslighet som hotar vår välfärd. Det är därför viktigt att man ser över och kommer tillrätta med den typen av brottslighet inom assistansbranschen.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ratificerades av Sverige år 2008. Konventionen innehåller 50 artiklar, som beskriver vilka mänskliga rättigheter personer med funktionsnedsättning har och vad som krävs för att inte kränka dessa rättigheter. Artiklarna innebär att personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna vara en del av samhället på samma villkor som andra. Den som har en funktionsnedsättning, eller flera, får inte diskrimineras. Internationella konventioner blir inte automatiskt gällande rätt när de ratificeras. De är bindande för staten men kan inte tillämpas direkt av myndigheter eller domstolar. Eftersom FN-konventionen inte gjorts till svensk lag gäller annan svensk rätt över den. För att en konvention ska kunna tillämpas direkt krävs det att rättigheterna skrivs in i svensk lag. I dag når LSS inte upp till sitt mål. Den kan på olika sätt inte garantera alla människors lika rätt. För att kunna garantera varje medborgare sina rättigheter är det därför av stor vikt och betydelse att Sverige även antar FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som lag. Genom att göra konventionen till svensk lag kan rättigheterna i konventionen åberopas av olika myndigheter och i domstol. Om konventionen blir gällande som lag kan den ensam läggas till grund för myndigheters beslut i mål och ärenden och blir dessutom tillämplig på samtliga rättsområden. Regeringen bör därför utreda möjligheten att göra

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, i likhet med barnkonventionen, till svensk lag.

Våldsutsattheten inom LSS-verksamheter

Personer med en funktionsnedsättning är många gånger särskilt sårbara för att utsättas för våld. Flertalet studier från USA och Kanada har visat att våldsutsattheten bland kvinnor med funktionsnedsättning är mer omfattande än våldsutsattheten bland kvinnor generellt. Forskning om våld mot funktionsnedsatta är begränsad, inte minst när det gäller våld mot manliga funktionsnedsatta. Personer med funktionsnedsättning riskerar inte bara att utsättas för våld och övergrepp av närstående personer, utan även av de som är anställda att bistå med assistans och vård. Skamligt nog så saknar många kommuner rutiner, inte bara för att upptäcka våldsutsatthet inom LSS-verksamheter, utan även rutiner för hur de ska agera när det uppdagas. Det är av stor vikt att kunskapen kring detta ökar, inte minst bland yrkesverksamma inom vård och omsorg. Hälso- och sjukvården har en nyckelroll i identifierandet av våldsutsatta personer med funktionsnedsättning. Det behövs en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunerna fullföljer sina skyldigheter med det förebyggande arbetet kring våld mot funktionsnedsatta, samt att man vidtar de åtgärder som behövs när någon blir utsatt.

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Clara Aranda (SD)

Per Ramhorn (SD)

Christina Tapper Östberg (SD)

Linda Lindberg (SD)